

Abonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

15 Juillet 1928 No. 256

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [24 نسخہ]

تور کیا ایچون 2 بچق، خار ج ایچون

3 بچق، اعلا کاغذ لیبسی 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹوی »

تلفون : استانبول 865

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو 256 - 15 تموز 1928

آلامدی . اوده یومیه 120 غروشدن عبارت . آمریقاده
تک بر قوی اولان سقطلر بوتک قول سایه سنده دیلنمک
ذلته دوشمکسزین معیشتلرینی قازانیورلر . کافه اعضاسی
صاغلام ویا اعضاسنک بیوک بر قسیمی صاغلام ارکک
قادرین وطنداشک و عرقداشک دیلنمه سنه تورک راضی
دکدر . ایشته بو صبیحه تورک روحندن فیلا یور .
تورکک شعورلو و شعورسز حیثیتی بو منظره سقالت
وذلته بوندن زیاده تحمل اتمه یه جک ایش ، که بو کون
بم بوغازمله باغیریور : تورک دیلنمز و دیلندیرمز !

9 تموز 1928 اجتهاد نهوی درقنور عبدالله هردت

اولاراق الله ایدیه جکدر . تکرار ایدهرم ، که کرک
استانبول کرک دیگر اقسام وطن ایشچی یه ، ایش کوره
بیله جک بازولره چوق محتاجدر . «اسکی شهرک» منحصرآ
بلغار عمله طرفندن اعمار وانشا اولوندیغی کچن سنه کوزمله
کوردم . صوک کونلرده «اجتهاد نهوی» نک مرتبجانه
صالونک مسکنه تحویلی ایچون یاپیلان تعدیلات ایشقاک
مساعد شرائط ایله درعهده وناموسکارانه اجرا ایدن
اوسته Stéfo اسمنده بر بلغار قالفه اولدی . صیواجیلرک ،
بادانه جیلرک ، بویاجیلرک بلغار اولدوقلرینه عبرت بین
شاهد اولدم . ایکی رنجبردن باشقا تورک ایشچی پاره

عری (ابوالعلاء)

رسالة الغفران (الهمی قومه دیا)

— 5 —

سوت ویرن آنالر سوت امه ن چو قیلرینی شاشیقنقله اونودورلر .
کبه لر چو قیلرینی دوشورلر . عالمی سرخوش کوررسک .
حال بوکه اونلر سرخوش دکلدر . لکن اللهک شدتلی عذابندن
او حاله کلشدر .

شیخ (ابن الفارح) حافظه سنی محافظه ایدیه بیلیمی سببی
حقنده شو بولده جواب ویرر :

— اوتیه کی دنیادن مفارقت ایتدن اول نماز قیلدجه نمازیک
صوکلرنده اللهک بنی دنیا و آخرتده ادبیاته اتسابدن اوزاقلاشدر .
مامسنه دعا ایدیورد . اولو الله دعای قبول یوردی . اونک ایچون
حافظه مه مالک قالد .

شیخ (ابن الفارح) عمروک دیگر بعض اشعارینی ذکر
ایدرک تردد ایلدیکی نقطه لر حقنده سؤال صورار . (عمرو)
او شعرلری خاطر لایه ماز ؛ جواب ویره من .

تمیم بن ابی

(ابن الفارح) شعرا دن (تمیم بن ابی) یی صورار .
جامعتدن بری «نم» دیر . شیخ اونک بر شهرینی ایراد
ایدرک معناسنده تردد ایتدیکی بر کله حقنده ایضاحات ایستر .
(تمیم) شو بولده جواب ویرر :

فردوسک قاپوسندن ایجری کیرنجیه قدر او قدر
زجت چکدم که کرک شعر ، کرک رجزدن بر کله بیله خاطرمد
فالامشدر . جنته کیررکن غایت شدتلی بر حساب ویره که مجبور
قالد . علی یه قارشى محاربه ایتش اولقله اتهم اولوندم . (نجاشی)

مکر جنت خلقی ایچنده هرکیم اوتیه کی دنیاده هر هانکی
بر عضودن محروم اولور ایسه جنتده اوعضوک اک خارق العاده
کوزلنه نائل اولقله مکافات کورور .

شیخ (ابن الفارح) شاخدن بعض شعرى حقنده ایضاحات
ایستر . (شماخ) جنتک نعیم وسعادتق ایله متمم اولدقدن صوکره
بتون اشعارینی اونوتمشدر . جواب ویره من . «متقیلر کولکهلر
آلتنده ، پیکارلر کفارنده بولنه جقلر ، جانلرینک آرزو ایتدیکی
لیدن میوه لرله متمم وملتذذ اوله جقلدر . اونلره ، پادیفکنر حسناک
مکافاتق اوله رق کمال عافیتله ییکیز ، ایچیکیز ، دینیه جکدر»
[آیت مآلی]

(شماخ) — اوتیه کی دنیاده احتیاج ایچنده ایدک . مه میشتیزی کوچلکله
تدارک ایدیه بیلوردک . وارلق صاحب لرنک بر احسان وعاطفتنه
نائل اولق ایچون ذهنه یی یورار ، شعر وجوده کتیربردک .
حال بوکه بوراده مستغنی اولدق . آرزو ایتدیکنر بتون شیلر
موجوددر ، شعرى اونوئدم ، دیر .

شیخ (ابن الفارح) شعرا دن (عمرو بن الاحمر) یی آرار .
(عمرو) هان یانلرینه کلیر . شیخ اوندن بر شعرى حقنده
ایضاحات ایستر . (عمرو) اوکا براز ایضاحات ویردکدن
صوکره دیرکه :

— قیامتده کچیردیکنک هول انکیز احوال دن صوکره سنده
شعر حافظه سی قالدیه نه شاشیورم . حالا شعر ایله می اوغراشیورسک ؟
آیت کریمه یی ایشیتمدکی ؟ «اوکون اوله هول انکیز برکون درکه

مسافه اوتەكى دنياده سىرىنك سىرىتى ايله معروف اولان كونشك بىكارجه سنەلك سىرى قدر بىوكدر . مثالى اولايان شىلىرى يوقدن ياراتقە قادر اولان اللەك نامى مبارك ومقدس اولسون . شىخ ابن القارح (حميد) دهابر طاقم سؤالرده بولنور . (حميد) :

— آرتق بوابدى نىمىدە شعر وادىيات ايله اوغراشمايورم . اوتەكى دنياده بر شاعر زنكىن بر آدمك احسانه نائل اولقى ايچون بر قصيده نك نظمى يولنده آيلرجه فكر يوراردى . يە بىوك برشى آلازدى . بوراده اويله بر احتياج موجودكلدر . مع مافيه شعر مئثر برشى اولماقلىه برابر عربلك ممتاز بر مئثرى اوليغىندە شېه يوقدر .

جنتە ضيافت

شىخ (ابن القارح) قبل الاسلام وبعد الاسلام دورلرني يعنى ايكي دورى بردن ادراك ايدن شاعرلر ايله بعدالاسلام ظهور ايدن بىوك شاعرلرك ، عرب ادبياتك تمللرني قوران اديبلرك ، لسان عالمينك شرفنه فاني دنيانك ضيافتلرنيە مشابه بر ضيافت ويرمەني خاطرنيە كئيرير . قدرتنه قارشى عجز تصور اولونمايان اللەك بويله بر ضيافتك اسبابنى بلا كلفت وتأخير ، همان بر لحظه دە تأمين ايده كئنه شېه مئ وار؟ درحال (كوتور) نهرى اوزرنده دكرمنلر قورولور . جنتە مخصوص بغداديلر كورولتو ايله او كودولەيه باشلار . دكرمن طاشلارى هپ جنتك مجوهرات طاشلارندن متشكلدر . بعضى دكرمنلر دوه ، ديشى دوه ، قاطر ، او كوز كې حيوانلر ايله دە دوندورولور . ضيافته كافي مقدارده او كودولمش شيلر طولاننجه مخلد ولدان دن متشكل خدمه خدمته باشلارلر . هر نوعدن اوغلاقلر ، قوزولر ، يئتمسى معتاد هر نوعدن قوشلر كئيريلير . صيفيرلر ، قوبولر ، دوهلر كسلك ايچون سوق اولنور . حيوانلر يىچاقلرى كورنجه باغريشمغه ، چير يئتمغه باشلارلر . دوشونوب طاشيئتمق سيزين مخلوقاتنى يارادان ، سبق ايدن اشكال وامثاله محتاج اولمق سيزين اولنره شكل وصورت ويرن اللهدن باشقە الله يوقدر . قرمى اتلر تخته لراوزرنده ييغىلەيني زمان شىخ (ابن القارح) :

— حليده اقامت ايدوب وفاتلرندن صوكره جنتە كيرنە قدر آشچى وار ايسه اونلرى بورايە چاغريكز ، دير . پك چوق آشچى كلير . شىخ (ابن القارح) اولنره يىكلرى پشيمرەلرني امر ايدر . آيت كريمە نك دلالتى وجه ايله اوويله بر لذتدر كه محكم ورصين سلطنت صاحبي اولان الله طرفندن احسان بيورلمشدر . « اوراده (جنتە) كوكاك آرزو ايتديكى وكوزلرك خوش ولندي كوردىكى هرشى موجوددر . اوراده مخلد قاله جقسكز . او جنت كه افلاككزك مكافاتى اوله رق او كا وارث اوله جقسكز . اوراده سزك ايچون پك چوق ميوهلر واردر . اونلردن ييه جقسكز » [آيت مائى] . وقتا كه يىكلر حاضر لانيه پك قيمتلى انجيلر كوزللكندە

حارثى (قارشيمده ديكلى ، طوردى . اوندن براق طوقات يدكدن صوكره در ، الاوردن قاچه بيلم . صانكه حساب كونك هول ودهشتنى كورمامش كې حالا سنده شعر حافظه سى وار . صانكه مناديتك هر كسى كندى اسمى ايله « فلانك اوغلى فلان نرەدەدر ؟ » ديه باغريديغى ايشيتمامش ، زبانلرك قهرمان وجبار پادشاهلرى آتشه طوغرى نصل سوروكله دكلرني ، تاج طاشيان قاديئلرك آلاولر ايچنده نصل ياندقلىنى ، نصل عقو و صرحت ديله دكلرني ، نصل واويلا قوباردقلىنى ، قباصره واكسره اوغللرى اولان كنج شهزاده لرك آتشدن زنجيرلر ايچنده نصل ذيلانه چابالايوب طور دقلىنى ، اونلرك نصل « بونجه آلتونلرغز وار ايدى . فاني دنيانك صاحبي بزايدك . خلفه بونجه احسانلرده بولتمش ايدك . هپسى بزم كوله من كې ايدلر . شمدى اونلردن هپچ برى بزم نيچون بر فدا كارلقده بولونه مايور » ديه سويله ندىكلرني ، عرش اعلا جانبندن نصل بر ندانك « سزه اوزون عمر ويرمەككى ؟ آخرتى دوشونك ايچون سزه وقت براقادقنى ؟ سزه پيغمبر كلىدىمى ؟ شمدى عذابك انواعنى طاديكز . ظالملره يارديجى يوقدر . زمان زمان سزه پيغمبرلر كوندريوردق . ايمانەكله كز ايچون بىوك فرستلر ويريورددق . قرآنده اويله بر كوندن صافينك سزكه اوكون اللەك يانته دونه جقسكز . هر نفس نه ياپديسه اوراده هپچ ظلمه اوغرامق سيزين ياپديشك قارشيلغنى كوره جكدرك » دىنلمشدر . حال بوكه سز اودنياده كيف وذوقكزه دالمش ، آخرتى اونوتمش ابدىكز . ايشته بوكون او اخطارك حقيقتى ظهور ايتدى . بوكون ظلم يوقدر . الله قوللارى آره سنده حكمنى اجرا ايده جكدرك . « ديدىكنى ايشتمامش كې داورانيورسك ! انسان اومدهش كوتى كوردكدن صوكره حافظه سنده شعر ، ادبيات قاله بيليرمى ؟

حميد بن نور ايله محاوره

شىخ (ابن القارح) اسلام دورى شاعرلرندن (حميد بن نور) ى صورار . « ايشته بودر » ديرلر . شىخ او كاسلام ويرير :

— حميد ! دير ، شو ايكي بيتك پك كوزلدر : « كوزلرم صاغلام كورر ايكن شمدى بكاشبه لى كورونيور . صحت وسلامتده بولونەك سكا خسته لنى اخطار ايتكه كافيدر . زمان هر صحتلى خسته يايغمەني عادت ايتشدر . اير ، كچ مطلقا آرزوسنه ايره جكدرك » :

ارى بصرى قدرانجى بعد صحت وحبك داء ان تصح وتسلما ولن بلبث العصران يوم وليلة اذا طلبا ان يدركا ماتهما عجا بوكون كوزلرك نصلدر ؟

(حميد) شو بولده جواب ويرير : — اويله قوتلى كور ييورم كه جنتك غرب طرفنده بولونسەم شرقنده طوران دوستمى درحال طانيورم . حال بوكه آراهنده كى

هر نوع مشروباتی دعوتیلره تقدیم ایدرلر . چالغیلر چالینیر ، شرفیلر سوله نیر . شیخ (ابن الفارح) :
— اوتته کی دنیاده مغنیلک ایدوب جنته کیرمکه موفق اولان نه قدر مغنی ومغنیه وارایسه بورایه چاغیر یکن، دیر . آرالرنده غریض ، معبد ، ابن سریج ، ابراهیم موصلی و اوغلی اسحاق بولوندینی حالده پک چوق مغنی ومغنیه لر قوشوب کلیرلر .

[دوام ایدیله جک]

زکی مغاضر

اولان اوغلانلر دعوتیلیری احضار ایتک ایچون طاغیلرلر . جنتده نه قدر اسلامی ویا مخضرم شاعر، نه قدر عالم ، نه قدر ادیب وار ایسه اولری طوبایوب کتیریرلر . بونلردن بیوک بر خلق اجتماع ایدر . آلتوندن سفره لر قورولور . سفره لره کوشدن دستیلر، قدح لر قونولور . دعوتیلیر سفره لرک اطرافنده اوطورورلر . یئکولر طاباقلر ایچنده مدعولره کوتورولور . بیوک بر لذت و اشتیایله یئک یرلر .

ا کلنجه وموسیقی مجلسی

یئک ختام بولونجه ایچکی وموسیقی مجلسی باشلار . ساقیلر

« مشعله » مجموعه سی حقنده

تورلو ایچندن چیقامادم! آقشامک آیفلا نوب خلیجه ناصل کلدیکنه باقیک :

بر آغاچ کولکه سنده چالارکن چفته ناعرا
کلیور آغیر آغیر ، آقشام ، کاغذخانه دن ،
بورغون بر وجود کبی اوزانوب ماونالره .

داها آشاغیده :

بلکن دیرکارینک اوجنده ، کونش نهدن ؟
بکزه یور اونجی نك چاچ اوستنده آتته ؟

کلیور ، آغیر آغیر آقشام کاغذخانه دن .

ایلك ایکی مصراعله اوچونجی مصراع آراسنده هیچ بر مناسبت ، هیچ بر منطقی انسجام یوقدر . بوراده ناظمک همه وزن قارشیدینده کی عجزی ده میدانده در . برنجی مصراعک قافیه سی اولان « نهدن » کله سنک ایکنجی مصراعک باشنه کله سی ایجاب ایدر . هایدی ، بو شکیل بیجمنزلکنندن واز کچدک دیهلم : فقط اوناصل خیالدر ، شاشیردم قالدیم . « بی » دن مقصد حضرت عیسا در . تورک جمعیتک عنعنه سنده چارمیخه کریمان حضرت عیسی دکل ، دیگر بر شخصدر . بویازیدن بلکه بر فرانسه شاعری ، فرانسه اجتماعی محیطی لذت آلابیلیر . صوک مصراع ایسه شاه اثر :

آقشای بویه طاشیر خلیجک ماونالری ...
بز ، ماونالریک یوک طاشیدیغنی ظن ایدر دک . مکر ، « آقشای » ده
ایچنه آلیرمش .

ایکنجی نظم ، ضیا عثمان بکک : بویون آی . « ثروت فنون » ده آمید ویرن یازیلرینی کوردیکمز بو کتنج ، نه دنسه عزیزلک یاقق آرزوسیه کوتواثرلرینی نشرایتیرمکه باشلادی .
باشدن آشاغی به قادار آهنگسز وتأثیر آلتنده قالمش :

شمدی بوش سواقلرده اولویان کوپکر وار

مصرای بم ثروت فنونده چیقان « آچاق » شعرینی خاطرلاتیور .
هله :

بر سورو ادعالی کورولتو ویا طبردیلدن صو کرا ، یدی کنجک چیقاردینی « مشعله » مجموعه سنی کوردیکمز زمان ایچنده آجی بر حزن دودیم . بو ، وارتق ادعالرینک ساخته اداسی آلتنده معناسز بر یوقلغک بولوندیغی کورمکدن دوغان بر حسدی . . .

بو نتیجه دن تورک وطنک چوجوغی اولماق حیثیتله دودیم اضطر ایدرکه بی بو سطرلری یازمغه مجبور ایتشدیر! آبی وکوزل دیبه آمید باغلا دیم ، صنعت یولنده کی صوسز لغمزی کیده ره جک بر پیکار دیبه بکله دیکم « مشعله » نك قریق بر یالاقدن باشقا بر شی اولمادیغنی آ کلا دیم زمان ایچنده کی حدود سز صنعت احتراصنک آغیرلنی آلتنده نه زیلدم! ثولکون وترفیز ادبیاتمه کتیردکلرندن بحث ایتدکلری یکیکلک ، ثوزلواک وکوزلهک نروده دیبه هابقیردم! یا بزم کوزلریغ کور، قولالریغ صاغیر! ویاخودده بو آفندیلر ، نه اولدقلرینک، نه یاپدقلرینک فرقنده دهلر !

« مشعله نك » یازیلرینی برابرجه اوقویالم وحکم ویرم : ایلك یازی ، احمد هاشم بکک مشعله جیلردن بحث ایدن مصاحبه سیدر . استاد ، ذکاسنک کنیش وکولکه لی چنبری ایچنده یدی کنجی اوقادار دوندورمش وبونره اوقادار طاقلاق آتدیرمشدر، که حیرت لر ایچنده قالدیم ! اوسطرلر ، بوسیال ذکاک تقدیر عیدر، یوقسا کیزلی استهزاسیمیدر فرق ایدمه دم !

ایکنجی مقاله یاشار نابی بککدر : آلبه رسامه ن حقنده فرانسه زجه ادبی معلومات کتابلردن آلمش بر خلاصه ! بو طرزده کی یازیلر حقنده ویریه جک قیمت بولمادیغمن کچورم . رسام نامق اسماعیل بکله یاپلان ملاقاته کلنجه ، قیمتلی رسامزک فیکرلرینی احتوا ایتدیکی ایچون علاقه ایله اوقودق! مجموعه ده بر سورو نظم وار : یکوننه باقیجه ، انسانک ماشالاه بونه بولق دیبه جکی کلیور . ایشه ، اک باشنده جودت قدرت بکک خلیجک ماونالری اسملی نظمی .. فقط بن ، بر